

**Wymagania edukacyjne
klasa 6**

1. Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
1. Współrzędne geograficzne				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz półkule: południową, północną, wschodnią i zachodnią • podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne • wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy południków i równoleżników • podaje wartości południków i równoleżników w miarach kątowych • wyjaśnia znaczenie terminów: długość geograficzna, szerokość geograficzna • wyjaśnia znaczenie terminów: rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie • odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie matematycznogeograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy • wyznacza współrzędne geograficzne na podstawie mapy drogowej • oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi • wyznacza współrzędne geograficzne punktu, w którym się znajduje, za pomocą aplikacji obsługującej mapy w smartfonie lub komputerze 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów za pomocą mapy i odbiornika GPS
2. Ruchy Ziemi				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym • wymienia planety Układu Słonecznego w kolejności od znajdującej się najbliżej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa • podaje różnicę między gwiazdą a planetą 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji • opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje budowę Układu Słonecznego • wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek między ruchem obrotowym Ziemi a takimi zjawiskami jak pozorna wędrówka Słońca po niebie, górowanie Słońca, występowanie dnia

<p><i>Słońca do tej, która jest położona najdalej</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega ruch obrotowy Ziemi • wyjaśnia znaczenie terminu górowanie Słońca • określa czas trwania ruchu obrotowego • demonstruje ruch obrotowy Ziemi przy użyciu modeli • wyjaśnia, na czym polega ruch obiegowy Ziemi • demonstruje ruch obiegowy Ziemi przy użyciu modeli • wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku • wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy ruchu obrotowego Ziemi • omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwa ruchu obrotowego • podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi • wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie 	<p><i>posługując się ilustracją lub planszą</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji • omawia przebieg linii zmiany daty • przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji • wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi • wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi 	<p><i>na podstawie ilustracji</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej • wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej • charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem kąta padania promieni słonecznych, czasu trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku 	<p><i>i nocy, dobowy rytm życia człowieka i przyrody, występowanie stref czasowych</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • określa czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych • wykazuje związek między położeniem geograficznym obszaru a wysokością górowania Słońca • wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi
---	---	---	---	---

3. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy

<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie Europy na mapie świata • wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie • wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją • wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii • wymienia strefy klimatyczne w Europie na 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją • wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy • wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie • opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wyjaśnia znaczenie 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej • opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej • wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje ukształtowanie powierzchni wschodniej i zachodniej oraz północnej i południowej części Europy • wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii • omawia strefy klimatyczne w Europie i charakteryzującą dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii • omawia wpływ prądów morskich na temperaturę 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ działalności lądolodu na ukształtowanie północnej części Europy na podstawie mapy i dodatkowych źródeł informacji • wyjaśnia wpływ położenia na granicy płyt litosfery na występowanie wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii • wyjaśnia, dlaczego w Europie na tej samej szerokości geograficznej występują różne typy i
--	---	---	---	--

<p><i>podstawie mapy klimatycznej</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie obszary w Europie o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego • podaje liczbę państw Europy • wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy • wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy • wyjaśnia znaczenie terminu gęstość zaludnienia • wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia • wymienia starzejące się kraje Europy • wymienia grupy ludów zamieszkujących Europę na podstawie mapy tematycznej • wymienia główne języki i religie występujące w Europie • wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy 	<p><i>terminów: wulkan, magma, erupcja, lawa, bazalt</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych • omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów • wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX w. • omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności • przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów • charakteryzuje zróżnicowanie językowe ludności Europy na podstawie mapy tematycznej • wymienia przyczyny migracji Ludności • wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie • wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego • wymienia i wskazuje na 	<p><i>ogólnogeograficznej</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych • podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie • charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy • analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy • przedstawia przyczyny zróżnicowania narodowościowego i językowego ludności w Europie • omawia zróżnicowanie kulturowe i religijne w Europie • przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście • omawia położenie i układ przestrzenny Londynu i Paryża na podstawie map 	<p><i>powietrza w Europie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ ukształtowania powierzchni na klimat Europy • porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się • przedstawia skutki zróżnicowania kulturowego ludności Europy • przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności • porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie 	<p><i>odmiany klimatu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi na podstawie ilustracji oraz map klimatycznych • przedstawia rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych Europy • analizuje przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw Europy • opisuje działania, które można podjąć, aby zmniejszyć tempo starzenia się społeczeństwa Europy • omawia przyczyny nielegalnej imigracji do Europy • ocenia skutki migracji ludności między państwami Europy oraz imigracji ludności z innych kontynentów • ocenia rolę i funkcje Paryża i Londynu jako wielkich metropolii
---	--	---	--	---

	<p><i>mapie największe miasta Europy i świata</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów</i> 			
4. Gospodarka Europy				
<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wymienia zadania i funkcje rolnictwa</i> • <i>wyjaśnia znaczenie terminu plony</i> • <i>wymienia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy</i> • <i>wymienia rośliny uprawne i zwierzęta hodowlane o największym znaczeniu dla rolnictwa Danii i Węgier</i> • <i>wymienia zadania i funkcje przemysłu</i> • <i>wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe</i> • <i>podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii na podstawie schematu</i> • <i>rozpoznaje typy elektrowni na podstawie fotografii</i> • <i>wymienia walory przyrodnicze Europy</i> 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>przedstawia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier sprzyjające rozwojowi rolnictwa na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych</i> • <i>wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji</i> • <i>podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji</i> • <i>wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie</i> • <i>podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni</i> • <i>omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii</i> • <i>wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych</i> 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>omawia warunki przyrodnicze i pozapryrodnicze rozwoju rolnictwa w Europie</i> • <i>omawia rozmieszczenie najważniejszych upraw i hodowli w Danii i na Węgrzech na podstawie map rolnictwa tych krajów</i> • <i>wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji</i> • <i>omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w XX i XXI w. na podstawie wykresu</i> • <i>omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów dotyczących liczby turystów i wpływów z turystyki</i> 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>porównuje wydajność rolnictwa Danii i Węgier na podstawie wykresów</i> • <i>wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji na podstawie diagramów przedstawiających strukturę zatrudnienia według sektorów oraz strukturę wytwarzania PKB we Francji</i> • <i>charakteryzuje usługi turystyczne i transportowe we Francji</i> • <i>przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych</i> • <i>omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej</i> 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wyjaśnia, dlaczego w Europie występują korzystne warunki przyrodnicze do rozwoju rolnictwa</i> • <i>przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju nowoczesnego rolnictwa w Europie</i> • <i>omawia rolę i znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług we Francji</i> • <i>analizuje wpływ warunków środowiska przyrodniczego w wybranych krajach Europy na wykorzystanie różnych źródeł energii</i>

<p><i>Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy <p><i>Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii</i></p>				
<p>5. Sąsiedzi Polski</p>				
<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji wymienia walory przyrodnicze Litwy i Białorusi przedstawia główne atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej wymienia surowce 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe rozpoznaje obiekty z Listy światowego dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę wymienia główne gałęzie przemysłu Rosji na 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach 60. XX w. analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej omawia znaczenie turystyki aktywnej na Słowacji omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej podaje czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy na podstawie wykresu i 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy i fotografii charakteryzuje nowoczesne przetwórstwo przemysłowe w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy porównuje cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji opisuje przykłady atrakcji turystycznych i rekreacyjno-sportowych Czech i Słowacji na podstawie fotografii porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ sektora kreatywnego na gospodarkę Nadrenii Północnej-Westfalii udowadnia, że Niemcy są światową potęgą gospodarczą na podstawie danych statystycznych oraz map gospodarczych udowadnia, że Czechy i Słowacja to kraje atrakcyjne pod względem turystycznym projektuje wycieczkę na Litwę i Białoruś, posługując się różnymi mapami analizuje konsekwencje gospodarcze konfliktów na Ukrainie charakteryzuje atrakcje turystyczne Ukrainy na podstawie dodatkowych źródeł oraz fotografii omawia wpływ konfliktu z

<p><i>mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji • wymienia surowce mineralne Rosji na podstawie mapy gospodarczej • wymienia i lokalizuje na mapie Rosji główne obszary upraw • wskazuje na mapie sąsiadów Polski • wymienia przykłady współpracy Polski z sąsiednimi krajami 	<p><i>podstawie mapy gospodarczej</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze rośliny uprawne w Rosji na podstawie mapy gospodarczej • podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy 	<p><i>schematu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wyjaśnia, jakie czynniki wpływają na stan gospodarki Rosji • omawia znaczenie usług w Rosji • charakteryzuje relacje Polski z Rosją podstawie dodatkowych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia czynniki lokalizacji głównych okręgów przemysłowych Rosji • wyjaśnia znaczenie przemysłu w gospodarce Rosji • opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł 	<p><i>Ukrainą na Rosję</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami Polski • przygotowuje pracę (np. album, plakat, prezentację multimedialną) na temat inicjatyw zrealizowanych w najbliższym euroregionie na podstawie dodatkowych źródeł informacji

2. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych:

Ocenię podlegają następujące formy pracy ucznia:

- testy i sprawdziany
- kartkówki z trzech ostatnich tematów
- prace dodatkowe
- prace domowe
- zadania i ćwiczenia wykonywane przez uczniów podczas lekcji
- prace w zespole
- zeszyt do przedmiotu